

Nr 21**Trafikutskottets betänkande i anledning av motioner om framställning av bättre körkort, m. m.****Motionerna**

I motionen 1974:1066 av herr Andersson i Ljung (m) hemställs att riksdagen anholder om en utredning angående utformningen av de nya körkorten samt att vad i motionen sagts beträffande bevakning av utvecklingsarbetet beaktas och att riksdagen hos Kungl. Maj:t uttalar att nu pågående utbyte av de gamla körkorten i avvaktan på utredningsresultatet bör avbrytas.

I motionen 1974:1425 av herr Gernandt (c) hemställs att riksdagen till Kungl. Maj:t uttalar sig för vikten av att uppmärksamt följa utvecklingen på identitets- och körkortsområdet och överväga ett uppehåll i utgivandet av de nya körkorten till dess att bättre erfarenheter nåtts bl. a. av internationella bestämmelser.

Utskottet

I motionen 1974:1066 sägs att de körkort som nu distribueras för utbyte av gamla körkort eller till nytilkommande körkortsinnehavare inte uppfyller de krav som man rimligtvis bör kunna ställa på en legitimationshandling av detta slag. Ett minimikrav anges vara att körkortet skall hålla internationell standard för legitimationshandling och att det så långt det är möjligt skall vara oförstörbart samt förfalskningssäkert, vilket inte anses vara fallet med de nya körkorten. Med hänsyn bl. a. härtill hemställs om en utredning angående utformningen av de nya körkorten samt att vad i motionen sagts beträffande bevakning av utvecklingsarbetet beaktas och att riksdagen hos Kungl. Maj:t uttalar att nu pågående utbyte av de gamla körkorten i avvaktan på utredningsresultatet bör avbrytas.

I motionen 1974:1425 ifrågasätts om det är lämpligt att fortsätta utbytet av de gamla körkort mot den nya typen om det inte med visshet är känt att det svenska kortet är utfört i enlighet med de internationella regler som f. n. diskuteras i Europa. Då svenska staten engagerar sig i en fråga av sådan betydelse som identitets- och körkort bör man enligt motionären inrikta sig på det bästa som för tillfället och för framtiden står till buds. Även om argument kan anföras däremot anser motionären att tillkomstproceduren för så viktiga handlingar som körkort och identitetskort bör handläggas i statlig regi. Motionären yrkar att riksdagen hos Kungl. Maj:t uttalar sig för vikten av att uppmärksamt följa utvecklingen på identitets- och

körkortsområdet och överväga ett uppehåll i utgivandet av de nya körkorten till dess att bättre erfarenheter nåtts bl. a. av internationella bestämmelser.

I samband med riksdagens behandling av propositionen 1971:65 angående körkort och körkortsregistrering jämte motioner erinrade utskottet (TU 1971:12) om att de i fråga om körkortens utformning redovisade övervägandena bygger på 1967 års principbeslut (prop. 1967:55, SU 1967:89, 3LU 1967:31, rskr 1967:204 och 1967:209) och de av körkortsutredningen i betänkandet (SOU 1970:26) *Körkort och körkortsregistrering* framlagda förslagen. Körkortsutredningen ansågs av departementschefen i enlighet med principbeslutet och direktiven till utredningen ha eftersträvat en lösning som så långt möjligt hindrar förfalskning av körkortet. I enlighet med nämnda princip hade utredningen förordat att körkortet tillverkas av AB ID-kort enligt den av företaget använda metoden för framställning av de legitimationshandlingar som tillhandahålls av posten, bankerna, sparbankerna m. fl. Utredningsförslaget biträdde i propositionen.

Enligt utskottet var det viktigt att de nya körkortet fick ett gott förfalskningsskydd. Av statens provningsanstalt utförda prov ansågs visa att man med den tillverkningsmetod som används av AB ID-kort får ett körkort som tillgodoser de krav som man rimligen bör ställa i detta avseende. Utskottet noterade vid sin behandling av propositionen förekomsten av en alternativ tillverkningsmetod men ansåg sig inte ha grund för annat ställningstagande i denna fråga än departementschefen.

Kungl. Maj:t uppdrog den 26 april 1972 åt bilregisternämnden att träffa avtal med AB ID-kort om tillverkning av körkort. Bilregisternämnden och AB ID-kort har i enlighet härmed den 22 juni 1972 träffat avtal och den 28 juni 1972 tilläggsavtal om tillverkning av körkort. I avtalet ingår en överenskommelse om dispositionsrätt för trafiksäkerhetsverket till lokaler för kontroll av körkortstillverkningen. Avtalet och dess bilagor reglerar i detalj hur körkortet skall tillverkas och utformas. Trafiksäkerhetsverket äger rätt att fortlöpande kontrollera säkerhetsåtgärder och tillverkning. Om så bedöms erforderligt får trafiksäkerhetsverket i dessa avseenden utfärda anvisningar som AB ID-kort åtager sig att följa. Avtalet baserar sig på en årlig leverans av ca 1,2 miljoner körkort åren 1973–1975 samt ca 0,4 miljoner körkort år 1976 eller totalt ca 4 miljoner körkort.

I fråga om produktutveckling gäller enligt tilläggsavtalet följande. AB ID-kort skall dels driva eget produktutvecklingsarbete i fråga om tillverkningsmetoder och metoder för förfalskningsskydd, dels följa det utvecklingsarbete i angivna avseenden som bedrivs utanför bolaget, dels fortlöpande informera staten om den produktutveckling som sker och dels vidta de förändringar i fråga om tillverkningen av körkort och körkortets utformning som staten önskar.

Vid förhandlingar mellan staten och AB ID-kort om sådana förändringar äger staten rätt att genom auktoriserad revisor ta del av bolagets kalkyler och kalkylunderlag.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1972 godkänt avtalet och tilläggsavtalet. Enligt vad utskottet erfarit har hittills ca 1 miljon nya körkort utfärdats av totalt drygt 3 miljoner körkort.

Med anledning av en motion (1973:1462) om framställning av säkrare identitetskort m. m. vid fjolårets riksdag fann riksdagen (NU 1973:10) att det för en praktiskt fungerande identitetsprövning som också fyller de krav på personlig integritet som allmänheten har rätt att ställa inte fanns något alternativ som var tekniskt överlägset de tillämpade systemen. En sådan utredning som motionären i fråga föreslog skulle sannolikt inte verksamt kunna bidra till att åstadkomma ett bättre legitimationssystem.

Frågan om de säkerhetsintressen som är förknippade med användningen av olika ID-kortssystem har nyligen tagits upp av bankinspektionen i en framställning till finansdepartementet. I skrivelsen, som är dagtecknad den 27 augusti 1974, framhåller inspektionen att bankerna och handeln knappast torde på ett från säkerhetssynpunkt tillfredsställande sätt kunna hantera mer än två sådana system. Då enligt gällande lag näringsfrihet råder på området erfordras enligt inspektionen att föreskrifter om kontroll och säkerhet vid tillverkning och distribution av identitetskort fortsättningsvis regleras genom lagstiftningsåtgärder. Inspektionen anser att det föreligger ett omgående behov av ett särskilt kontrollorgan med uppgift att – fristående från producentintressen – utöva tillsyn över tillverkningsförfarandet. Inspektionen föreslår därför att Kungl. Maj:t omedelbart vidtar åtgärder för att tillsätta ett sådant kontrollorgan.

Utskottet har vid sin ingående prövning av ärendet kunnat konstatera att ett omfattande utvecklingsarbete i olika former och på olika håll bedrivs på området och att identitetskortens tekniska standard fortlöpande förbättras. Sverige deltar därjämte i det internationella standardiseringsarbetet beträffande olika legitimationshandlingar. Arbetet har dock ännu ej resulterat i att några normer antagits. Utformningen av de nya körkorten har i fråga om bl. a. färg, innehåll och format skett i överensstämmelse med reglerna i 1968 års konvention om vägtrafik.

Med hänsyn till den snabba utveckling varom här är fråga vill utskottet starkt betona vikten av att åtgärder kontinuerligt vidtas i syfte att få fram bättre identitets- och körkort. Nya resultat av forsknings- och utvecklingsarbetet kan därvid medföra att körkort som distribueras under ett senare skede får en bättre teknisk standard än de som nu utfärdas. Tilläggsavtalet möjliggör en sådan uppföljning, och det ankommer på trafiksäkerhetsverket som central körkortsmyndighet att följa utvecklingen samt vidta de åtgärder som verket anser erforderliga. Utskottet har under hand erfarit att trafiksäkerhetsverket ägnar frågan särskild uppmärksamhet.

Bilregisternämnden har vid arbetet med avtalet den 22 juni 1972 inte ansett det ligga inom ramen för uppdraget att närmare undersöka likvärdiga system för körkortstillverkningen. Mot bakgrund härav och med hänsyn till de aktuella förhållandena och till den förväntade framtida utvecklingen

på området finner utskottet erforderligt att Kungl. Maj:t uppmärksamt följer frågan och vidtar de åtgärder som må föranledas härav. Vid denna bedömning bör givetvis beaktas de idéer och metoder i övrigt som kan finnas inom landet eller internationellt för framställning och utformning av identitetshandlingar av förevarande slag. Med hänsyn till det anförda finner utskottet ej anledning föreslå att en särskild utredning tillsätts för utformningen av de nya körkort. Ej heller bör utbytet av körkort avbrytas. Av det förutnämnda har framgått att korten fortlöpande kan förbättras. Utskottet förutsätter att så sker. Det finns därför enligt utskottets mening ej anledning att avbryta utgivningen av körkort och därmed fördröja genomförandet av den reform på körkortsområdet, som av statsmakterna från skilda synpunkter befunnits angelägen.

Vad utskottet nu anført bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.

Utskottet hemställer

att riksdagen i anledning av motionerna 1974:1066 och 1974:1425 ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført om vikten av att uppmärksamt följa utvecklingen på identitets- och körkortsområdet m. m.

Stockholm den 22 oktober 1974

På trafikutskottets vägnar

SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp), Dahlgren (c), Lothigius (m), Lindahl i Lidingö (s), Persson i Heden (c), Hjorth (s), Rosqvist (s), Clarkson (m), Östrand (s), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Sellgren (fp), Johansson i Hållsta (c), Johansson i Åmål (s), Jonasson (c) och Johansson i Malmö (s).